

Förr sa man 'ni' – i dag säger nästan alla 'du'

Berättelse

I Sverige säger nästan alla "du" till varandra. Du säger "du" till din lärare, till din chef och till människor du inte känner. Det känns helt normalt i dag. Men förr var det inte så.

Tidigare sa man inte "du" till alla. Man sa "du" bara till barn och till människor som stod en nära, till exempel familj och goda vänner. Till andra sa man "ni". Man kunde också använda en titel. Man sa till exempel "doktorn" eller "direktören" i stället för "du". Det kändes artig och fint.

På 1960-talet började det ändras. Allt fler började säga "du" och förnamn till nästan alla. Det spelade ingen roll om personen var ung eller gammal, chef eller arbetare. En känd händelse var år 1967. Då sa en chef som hette Bror Rexed att hans personal fick säga "du" till honom. Många minns det än i dag. Men förändringen hade börjat lite tidigare också. Bror Rexed var inte ensam.

I dag säger de flesta "du" till varandra. Ordet "ni" finns kvar, men man använder det inte så ofta. Ibland säger man "ni" för att vara extra artig, till exempel i en affär eller till en äldre person. Att säga "du" är alltså inte oartigt i Sverige. För många är det ett tecken på att alla människor är lika mycket värda.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
titel	ett ord för vad någon är eller arbetar med, t.ex. doktor
artig	trevlig och fin mot andra människor
personal	alla som arbetar på ett ställe
chef	den som bestämmer på ett jobb
förnamn	namnet man får när man föds, t.ex. Anna
ändras	bli på ett nytt sätt; bli annorlunda
händelse	något som händer
arbetare	en person som arbetar
tecken	något som visar eller betyder något
lika värda	värda lika mycket; alla är lika viktiga

Läsförståelsefrågor

1. Vem sa man "du" till förr i tiden?
 1. Till alla människor, precis som i dag.
 2. Mest till barn och till sina allra närmaste, som familj och nära vänner.
 3. Bara till chefer och läkare.
2. Vad kunde man säga i stället för "du" till en person man inte kände?
 1. Man sa alltid bara förnamnet.
 2. Man använde "ni" eller titeln för personens yrke.
 3. Man sa ingenting alls.
3. Vad hände på 1960-talet, enligt texten?
 1. Allt färre vågade säga "du".
 2. Det blev vanligt att säga "du" och förnamn även till okända och till chefer.
 3. Alla började säga "ni" i stället för "du".
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. I dag säger de flesta i Sverige "du" till varandra.
 2. Bror Rexed var den enda som ville ändra på tilltalet.
 3. Bror Rexed var läkare till yrket.
5. Varför kan man ibland säga "ni" i dag? Svara med egna ord.
6. Texten säger att många ser "du" som ett tecken på att alla människor är lika mycket värda. Förklara med egna ord vad det betyder.

Diskussionsfrågor

- Hur säger man till en lärare eller chef i ett språk du kan? Finns det ett extra artig ord?
- Tycker du att det är skönt eller konstigt att alla säger "du" i Sverige? Varför?
- När känns det viktigt att vara extra artig mot någon? Berätta om en sådan situation.
- **Skriv (4 meningar):** Berätta hur man tilltalar en äldre person eller en chef där du kommer ifrån. Säger man "du" eller något annat?